

PROFESSIONAL REALIZATION IN EMERGENCY CARE - STUDENT READINESS AND EXPECTATIONS

Tatiana Slavkova

MU-Sofia, Branch "Prof. Dr. I. Mitev", Vratsa, Bulgaria, t.slavkova@filialvratsa.mu-sofia.bg

Ralitzza Eredanska

MU-Sofia, Branch "Prof. Dr. I. Mitev", Vratsa, Bulgaria, r.eredanska@filialvratsa.mu-sofia.bg

Abstract: The present study examines students' attitudes and expectations towards working in emergency care settings. This field is an important component of the healthcare system, which requires a high level of professionalism and readiness to act in a dynamic and stressful environment. In recent years, healthcare in our country has faced a serious shortage and uneven distribution of labor resources. These factors make it difficult to provide quality health care and increase the burden on available medical staff. Particularly hard hit by these problems is emergency care, where the shortage of qualified specialists directly affects the speed and efficiency of emergency responses. Understaffing often forces teams to work overtime, increasing the risk of burnout and mistakes. In the context of increasing demand for emergency medical care, finding sustainable solutions to overcome these challenges is key. This includes attracting and retaining young professionals by creating favorable working conditions and supporting their professional development. Objective: to identify the factors that influence the attitudes of future health care professionals towards work in Emergency Care, as well as to propose measures to increase their motivation and readiness to work in this field. Material and methods: The survey was conducted in the period m. March - m. November 2024, and a questionnaire was developed and used to collect the data, among 120 students from various specialties studying at the "Prof. Dr. Ivan Mitev"-Vratsa to MU-Sofia. Results: Despite the difficulties, students show interest and willingness to work in the structures of emergency care, looking for challenges and opportunities for professional development. Their motivation and commitment are key to improving the quality of healthcare. The main factors that shape students' attitudes towards their professional realization include personal interest in dynamic and diverse work, quality education and training during the studies, as well as prospects for professional development and career growth. The serious shortage and imbalance in the distribution of labor resources in health care, especially in Emergency Care, require urgent measures to improve working conditions and encourage young professionals to orient themselves to work in this sector.

Keywords: Students, emergency care, training, professional realization

ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ В СПЕШНАТА ПОМОЩ - ГОТОВНОСТ И ОЧАКВАНИЯ НА СТУДЕНТИТЕ

Татяна Славкова

МУ-София, Филиал „Проф. д-р И. Митев“- Враца, България, t.slavkova@filialvratsa.mu-sofia.bg

Ралица Ереданска

МУ-София, Филиал „Проф. д-р И. Митев“- Враца, България, r.eredanska@filialvratsa.mu-sofia.bg

Резюме: Настоящото изследване разглежда нагласите на студентите и техните очаквания към работата в структурите на спешната помощ. Тази сфера е важен компонент на здравната система, който изисква високо ниво на професионализъм и готовност за действие в динамична и стресова среда. През последните години здравеопазването у нас е изправено пред сериозен недостиг и неравномерно разпределение на трудовия ресурс. Тези фактори затрудняват предоставянето на качествени здравни грижи и увеличават натоварването върху наличния медицински персонал. Особено силно засегната от тези проблеми е спешната помощ, където дефицитът на квалифицирани специалисти влияе директно върху бързината и ефективността на реакциите при спешни случаи. Липсата на достатъчно кадри често принуждава екипите да работят извънредно, което увеличава риска от професионално прегаряне и допускане на грешки. В контекста на нарастващото търсене на спешна медицинска помощ, намирането на устойчиви решения за преодоляване на тези предизвикателства е от ключово значение. Това включва привличане и задържане на млади специалисти чрез създаване на благоприятни условия за работа и подкрепа за професионалното им развитие. Цел: да се идентифицират факторите, които влияят на нагласите на бъдещите професионалисти по здравни грижи към работата в Спешната помощ, както и да се предложат мерки за повишаване на тяхната мотивация и готовност за работа в тази сфера. Материал и методи: Анкетното проучване е проведено в периода м. март -

м. ноември 2024 г, като за събиране на данните е разработена и използвана анкетна карта, сред 120 студенти от различни специалности обучаващи се във Филиал „Проф. д-р Иван Митев“-Враца към МУ-София. Резултати: Въпреки трудностите, студентите проявяват интерес и готовност за работа в структурите на спешната помощ, търсейки предизвикателства и възможности за професионално развитие. Тяхната мотивация и ангажираност са ключови за повишаване на качеството на здравните грижи. Основните фактори, които формират нагласите на студентите за тяхната професионална реализация, включват личния интерес към динамична и разнообразна работа, качественото обучение и подготовка по време на следването, както и перспективите за професионално развитие и кариерен растеж. Сериозният недостиг и дисбалансът в разпределението на трудовите ресурси в здравеопазване, особено в Спешната помощ, налагат спешни мерки за подобряване на условията на труд и насърчаване на младите специалисти да се ориентират към работа в този сектор.

Ключови думи: студенти, спешна помощ, обучение, професионална реализация

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Медицинските специалисти работещи в спешната помощ, трябва да извършват точно диагностициране на различни заболявания и да осъществяват различни манипулации и дейности за интензивно лечение и стабилизиране на пациентите. В съвременния свят спешната медицинска помощ се възприема като един от основните фактори за предоставяне на качествена медицинска помощ като наука, образование и практика са обект на оживени дискусии в световен и национален мащаб. Този подчертан интерес и внимание произтича от глобалните проблеми, които са предмет на нейната дейност (Тодорова,2022). В България тя е организирана в 28 центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП), съответстващи на областите, съставляващи административното деление на страната, с разкрити към тях филиали (ФСМП). Оказва се съобразно световните достижения в медицината, равнопоставено по обем и качество на всички нуждаещи се независимо от тяхната националност, етническа принадлежност, пол, възраст, социален и здравноосигурителен статус (Концепция за развитие на Спешната помощ в Р България). В условията на не особено стабилни социално-икономически характеристики (доходи, потребление, жизнено равнище, заетост) и лошата здравна и демографска характеристика на населението, нуждите от здравни грижи непрекъснато ще нарастват, което предполага, че все повече специалистите по здравни грижи ще бъдат търсени в здравеопазната системата, като ключова роля се отнежда на специалистите от първичната здравна помощ (Василева, 2024). Обучението на специалистите по здравни грижи е задълбочен процес на обогатяване на знания, умения и нагласи с цел професионално израстване и развитие. Мотивацията им за непрекъснато обучение и повишаване на професионалната квалификация и престиж е особено важна. (Богданова,2019). В лечебно-диагностичният процес осъществяван в структурите на Спешната помощ много важна роля имат специалистите по здравни грижи, като тяхната отговорност е поддържането на добри практики в лечението на спешните пациенти. Добрата здравна грижа е от много важно значение и също така допринася за подобряване на профилактиката, лечението и мониторирането на болните (Добрилова,2020). Лечебните заведения разчитат на своите служители, за да постигнат мисията си и да се адаптират успешно към постоянно променящата се среда. Важни са не само техните умения и компетенции, но също така и мотивацията им да развиват професионалните си способности. Това е от ключово значение за повишаването на конкурентоспособността на организацията (Богданова, 2020). Упражняването на медицинската професия изисква комплекс от редица личностни качества и вътрешна мотивация. За специалистите по здравни грижи тези качества са задължително условие при упражняване на професията (Рашева, 2019).Изборът на професия в областта на здравеопазването трябва да бъде добре обмислено решение, което е съобразено с индивидуалните качества на личността. Професиите в областта на медицината и здравните грижи изискват от практикуващите ги да притежават психическа и физическа устойчивост, морално-етични качества, умения за работа в екип и под стрес, както и непрекъснато обучение и усъвършенстване на професионалните знания и компетентности. Професионалната мотивация на студентите, обучаващи се в медицински професии, е проблем, по който работят много учени (Тодорова, 2022).

2. ЦЕЛ

Да се идентифицират факторите, които влияят върху нагласите на бъдещите специалисти в областта на здравните грижи към работата в Спешната помощ, както и да се предложат ефективни мерки за повишаване на тяхната мотивация и готовност за професионална реализация в тази сфера.

3. МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

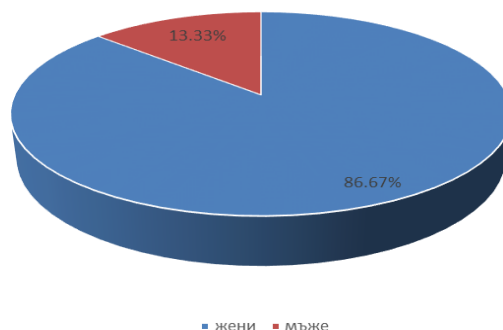
Проведено е анонимно анкетно проучване със 120 студенти от специалност медицинска сестра и лекарски асистент от филиал-Враца при МУ-София, в периода март –ноември 2024 г. За онагледяване на наблюдаваните процеси и явления е приложен графичен анализ, посредством софтуерен пакет Microsoft Office Excel. Данните са обработени с помощта на статистически пакет IBM SPSS Statistics 19.

4. РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

В проучването са участвали студенти от специалностите „Медицинска сестра“ и „Лекарски асистент“. Студентите, които обмислят възможността за кариера в спешната помощ, но не са напълно убедени представляват потенциален ресурс, който може да бъде мотивиран с подходящи обучителни и информационни стратегии. Практическото обучение играе ключова роля в мотивирането и увереността на студентите. Те се нуждаят от повече информация за реалните условия и изисквания в спешната помощ. Информационни сесии и срещи с работещи професионалисти могат да помогнат за запълване на тази празнота.

Мнозинството от участниците в проучването са жени, представляващи 86,67% от общия брой.

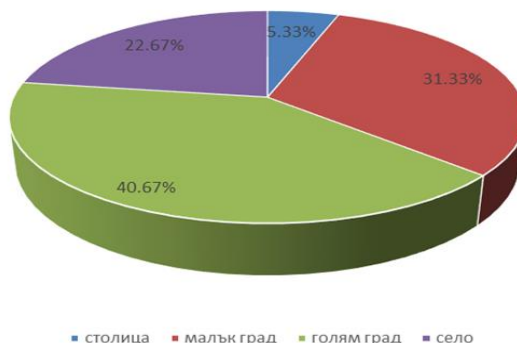
Фиг. 1 Брой студенти по пол.

Източник: изследвани от авторите

Данните показват разнообразие в местоживеенето на студентите, които се обучават във филиала на МУ-София във Враца. Най-голям процент от студентите идват от големите градове (40,67 %), следвани от тези от малките градове (31,33 %). Това предполага, че значителна част от студентите имат достъп до по-добри образователни ресурси и възможности в урбанизирани райони. Студентите от градските райони, включително столицата и големите градове, са по-склонни да изберат специалности, които предлагат големи възможности за кариерно развитие и специализация. Освен това те имат достъп до по-разнообразни обучителни програми и допълнителни квалификации, които могат да повишат тяхната конкурентоспособност на пазара на труда.

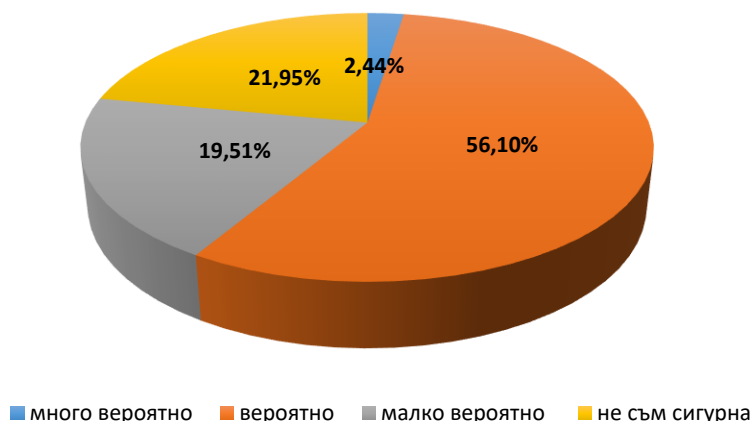
Фиг. 2. Разпределение на студентите по местоживеене

Източник: изследвани от авторите

Повече от половината от анкетираните, е вероятно да изберат професионална реализация в спешна помощ, което показва положително отношение и значителен интерес сред студентите. Малко вероятно дават отговор 21.95% това може да се дължи на несигурност относно условията на труд, заплащането или стресовия характер на професията. 19.51% са посочили, че не са сигурни. Тези студенти вероятно се нуждаят от повече информация или мотивация, за да се ориентират към спешната помощ. Само 2.44% от анкетираните студенти са сигурни в избора си и ще започнат работа в спешна помощ.

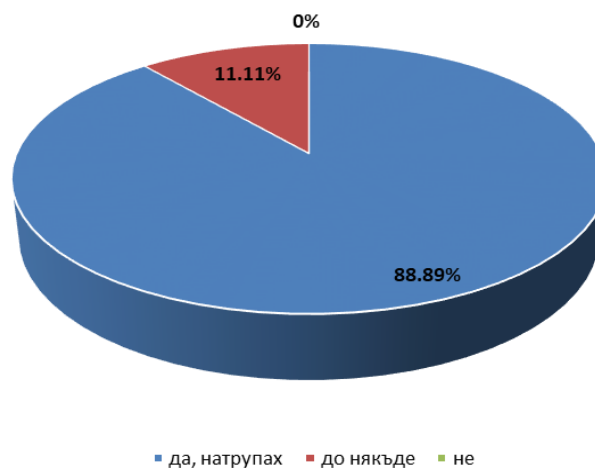
Фиг. 3. Студентски интерес към професионална реализация в спешната помощ

Източник: изследвани от авторите

Значителна част от анкетираните (88,89 %) посочват, че практическото обучение е създало мотивация за работа в структурите на спешна помощ. Това подчертава ефективността на практическото обучение в изграждането на интерес и ангажираност към тази професионална област. Малък процент от респондентите (11,11 %) са отговорили, че до известна степен притежават мотивация, което показва, че макар да имат такава, тези студенти все още се нуждаят от допълнителни стимули или информация, за да бъдат напълно убедени в избора си на кариера. Няма студенти, които да са отговорили отрицателно на въпроса, което е положителен знак, че практическото обучение до известна степен оказва положително влияние върху всички студенти

Фиг. 4. Мнението на студентите за практическото обучение - фактор за мотивация за работа в спешната помощ

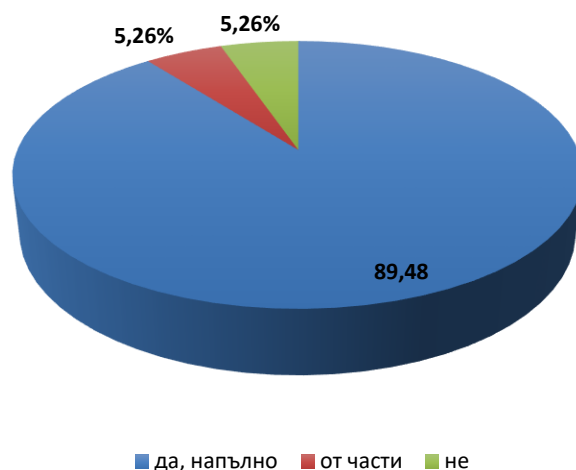

Източник: изследвани от авторите

Напълно подготвени за бъдеща професионална реализация са 89,48 % от анкетираните студенти. Това е показател за високото ниво на увереност сред студентите и може да се дължи на качеството на обучението и

практическата подготовка, която те получават. Малък процент от респондентите 5,26 % са отговорили, че се чувстват подготвени само отчасти, и също толкова 5,26 % са посочили, че не се чувстват подготвени. Тези резултати показват, че все още съществуват области на обучение, които могат да бъдат подобри, за да се повиши увереността на всички студенти, като например осигуряване на допълнителна подкрепа и ресурси

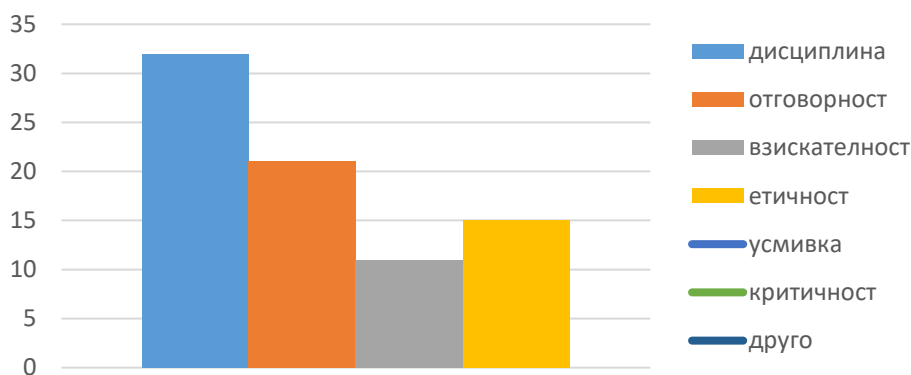
Фиг. 5. Готовност за бъдеща професионална реализация

Източник: изследвани от авторите

Разпределението на респондентите според мнението им за необходимите лични качества за работа в спешна помощ. Най-високият брой отговори показва, че дисциплината е смятана за най-важното качество за работа в спешната помощ. Това предполага, че професионалистите в тази област трябва да могат да следват строгите процедури и протоколи, необходими за бърза и ефективна реакция в критични ситуации. Отговорността е второто по важност качество според анкетираните, като в спешната помощ способността да поемаш отговорност за вземането на бързи и точни решения е от съществено значение за благополучието на пациентите. Етичността също е посочена като ключово качество, тъй като моралните и етични стандарти са критични за осигуряване на справедливост и хуманност в грижите за пациентите. Освен тези основни качества, други важни характеристики включват усмивка, критичност и адаптивност, които също могат да допринесат за ефективната работа в спешната помощ.

Фиг. 6. Личностен профил на специалист в спешната помощ

Източник: изследвани от авторите

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Същественият недостиг и неравномерното разпределение на работната сила в здравеопазването, особено в спешната помощ, налагат спешни мерки за подобряване на условията на труд и насърчаване на младите специалисти да се ориентират към работа в този сектор. Студентите, участващи в изследването, са с различно местоживее, като най-голям е дялът на тези от големите градове. Това подчертава необходимостта от разработване на политики за привличане на медицински кадри и в по-малките населени места и селата, с цел осигуряване на равен достъп до здравни услуги. Практическото обучение играе ключова роля в мотивацията на студентите за работа в структурите на спешната помощ. Повишаването на информираността и предоставянето на повече практически опит могат значително да намалят несигурността и да увеличат интереса към този кариерен път. Личностните качества като дисциплина, отговорност и етичност за ефективна работа в спешната помощ са особено важни. Програмите за обучение трябва да включват развиването на тези качества, за да подготвят бъдещите специалисти за работа в стресови ситуации. Резултатите от изследването акцентират на значението на инвестициите в образованието и професионалното развитие на специалистите по здравни грижи като ключов фактор за осигуряване на качествени здравни услуги.

ЛИТЕРАТУРА

- Богданова, К. (2018). *Качество на здравните грижи в лечебното заведение* (дисертационен труд). Медицински университет – София, с. 35.
- Богданова, К. (2019). Основни аспекти в управлението на здравните грижи. ЦМБ, Медицински университет – София, с. 25.
- Василева, М. (2024). Специалистите по здравни грижи – ключ към по-добро обществено здраве. *Здравни грижи*, (2).
- Добрилова, П. (2020). *Съвременни аспекти на здравните грижи при някои инфекциозни заболявания*. Медицински университет – София, Център по медицинска биология.
- Закон за здравето, посл. изм. и доп. Държавен вестник, бр. 86 от 13 октомври 2023 г.
- Концепция за развитие на спешната медицинска помощ в Република България 2014-2020 г.
- Наредба № 3 от 6 октомври 2017 г. за утвърждаване на медицинския стандарт "Спешна медицина". Държавен вестник, бр. 86 от 27 октомври 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр. 41 от 10 май 2024 г.
- Национална здравна стратегия 2021-2030 г.
- Рашева, А., & Иванова, Д. (2019). Степен на удовлетвореност на студентите от специалност „Медицинска сестра“ от качеството на обучение по учебната дисциплина „Сестрински грижи при инфекциозно болни“. *Сестринско дело*, 51(3), 29.
- Институт за пазарна икономика. (2022, август). Спешната помощ и планът за възстановяване.
- Тодорова, Д. (2022). Проучване на фактор „Устойчивост на професионалния избор при медицинските специалисти, работещи в Център за спешна медицинска помощ“. *Управление и образование*, 18(5), 33.
- Тодорова, Д. (2022). Престиж на медицинските специалисти, работещи в центровете за спешна медицинска помощ. *Управление и образование*, 18(5), 30.
- Андонова, А. (2022). Формиране на професионално значими компетентности в процеса на обучение на студентите от медицински специалности. *Управление и образование*, 18(5), 7
- Кирилова, К. (2021). Нагласи за внедряване на електронно здравеопазване в България сред медицинските специалисти от центровете за спешна медицинска помощ в условията на пандемия. *Международен журнал*, 49(3), 589